

נחל מערות- בדרך לאתר מורשת עולם

המועצה האזורית חוף הכרמל בשיתוף אונסק"ו, אוניברסיטת חיפה ורשות הטבע והגנים מקדמות את הכרזת נחל מערות כאתר מורשת עולמית

נחל מערות, המתחיל את דרכו במרומי הכרמל ונשפך אל הים התיכון במישור חוף הכרמל, מקודם בימים אלה לאתר מורשת עולמית מטעם אונסק"ו, ארגון החינוך, המדע והתרבות של האו"ם.

כיום ישנם 911 אתרי מורשת ברחבי העולם ו-21 מדינות הן בעלות זכות הצבעה והחלטה בנדון.

בין אתרי מורשת עולם נמצאים גראנד קניון, מפלי האיגואסו (ברזיל וארגנטינה), מקדשי קמבודיה, העיר האסורה בביג'ין והר האוורסט.

הר הכרמל שבתוכו שמורת נחל מערות, מכיל מפגש בין 2 סוגי האדם, האחד האדם הניאנדרטלי והאדם המודרני. ישנה עדות יוצאת דופן של התיישבות האדם הקדמון ועדות ל-500 אלף שנים של היסטוריה. בנוסף ישנם ממצאים ייחודיים לקבורה הראשונה שזהו צד חשוב בהתפתחות דתית/פולחנית ותרבותית.

היסטוריה של תרבויות

נחל המערות מתחיל את דרכו במרומי הכרמל ונשפך אל הים התיכון במישור חוף הכרמל. במדרונות הנחל נשמר חורש ים תיכוני מפותח, על בעלי החיים שבו. לשמורה מספר מאפיינים ייחודיים: קבוצת מערות פרהיסטוריות שבהן התגוררו בני אדם ברציפות במשך מאות אלפי שנים, תופעה זו של שימוש האדם באותן מערות, נדירה מאוד בעולם; במערת התנור נשמר רצף של שכבות ארכיאולוגיות בעובי של 20 מטרים. השכבות הללו אוצרות בתוכן שרידים המעידים על קיום האדם הקדמון במשך מאות אלפי שנים; במערה שלוש תרבויות שונות של האדם הקדמון המכונות התרבות האשליית, התרבות היברודית והתרבות המוסטרית. התרבות האשליית הינה הקדומה ביותר והחלה לפני מעל 500,000 שנים; מערת הגמל המזכירה צורת פעמון ונוצרה בתהליך המסה כמו רוב המערות בכרמל, מוקדשת לתצוגה הממחישה את חיי היומיום של האדם הקדמון בתקופה המוסטרית; מערת הנחל הארוכה שבמערות הכרמל, אורכה מגיעה לכתשעים מטרים. הישוב בה התחיל בתקופה המוסטרית שראשיתה לפני כמאה וחמישים אלף שנים ולאחריה התרבות האורניאקית שהחלה לפני כארבעים אלף שנים. אחר כך מוצאים סימנים לתרבות הנטופית מלפני 12,000 שנים שבה עיקר פעילות הישוב עברה לכפר הנטופי שחזית מדרגת הסלע לפני המערה. בתקופה זו ניתן לראות סימנים של ראשית ישובי קבע, מבחינים ביסודות של מבנים ושינוי בולט באורח חייו של האדם בביות בעלי חיים וצמחייה.

מודי ברכה, סגן ראש המועצה האזורית חוף הכרמל ומוביל תיק מורשת עולם במועצה האזורית מציין כי "אזור חוף הכרמל התברך באתרים היסטוריים רבים ותפקידו כמועצה לשמר אתרים אלה למען הדורות הבאים. יש לנו את הזכות והחובה לקדם את נחל מערות לאתר מורשת עולם למען האנושות כולה. שיתופי הפעולה בין אונסק"ו, אוניברסיטת חיפה,

רשות הטבע והגנים, החברה לשימור אתרים ועוד גורמים רבים יאפשרו את הכנת התיק שיוגש לוועדה הבין לאומית בזמן. כולי תיקווה כי בשנת 2012 יהיה נחל מערות אתר 912 במספר מכלל אתרי המורשת הפזורים בעולם".

הגורמים השותפים למהלך ההכרזה בישראל מדגישים כי רצף תרבויות האדם הקדמון שבמקום ראויים להכרזה כאתר מורשת עולמית. "המהלך יסייע לשמר את פנינת התרבות ויציב את חוף הכרמל כאזור בעל חשיבות בינלאומית בכל קנה מידה", מוסיף ברכה. "כמובן, הצעד ישפיע על התיירות העולמית. העובדה כי האזור מוכרז כשמורה ביוספרית יאפשרו תנופה משמעותית לחיזוק ולפיתוח התיירות באזור".

